

‘Het Bijzondere Bomenpad’ van huis Verwolde

Welkom bij de wandelroute ‘Het Bijzondere Bomenpad’ van huis Verwolde. Deze wandeling kunt u maken van 1 april tot 1 november, als de tuin rondom Huis Verwolde is opengesteld.

Bomen behoren tot de oudste levensvormen op aarde. Vanaf de oertijd is de boom een levensgezel geweest van de mens. Bomen speelden een rol in de rechtspraak, als genezer, als wonderboom en als heilige boom.

Tegenwoordig hebben veel mensen de natuurlijke relatie en het gevoel met bomen verloren. Velen zien bomen slechts als leveranciers van hout of als aankleding van het landschap.

Om u het ‘bijzondere’ van verschillende bomen te laten ervaren hebben wij ‘Het Bijzondere Bomenpad’ samengesteld. Een wandeling die u door de tuin en het park van huis Verwolde voert en ongeveer een half uur van uw tijd vraagt. Tijdens de wandeling worden zeventien verschillende soorten bomen beschreven. Soms grote, hoge, oude bomen. Soms nog hele jonge, pas aangeplante boompjes. Maar ieder met een eigen verhaal of bijzonderheid! Bij de bomen staan kleine groene bordjes met nummers. Deze nummers corresponderen met uw beschrijving.

Wij wensen u een ‘bijzondere’ bomenwandeling toe!

1. Beuk (*Fagus sylvatica*)

Uw wandeling begint aan de oostzijde van Huis Verwolde. Aan de rechterkant staat een wel heel bijzondere beuk: de negenling. Vanuit de stam heeft deze beuk maar liefst negen vertakkingen.

2. Bruinbladige beuk (*Fagus sylvatica* ‘*Artropurpurea*’)

U gaat bij het eerste pad linksaf. Iets verderop ziet u een enorme beuk met een evenwichtig gebouwde kroon met horizontaal uitgespreide takken en loof. Vergilius schreef al over de verkoelende schaduw van een beuk: ‘Tityrus, jij ligt daar onder het loofdak van een breedgetakte beuk en oefent een herderswijsje op je ranke fluit’. Door de schaduw en de horizontale wortelgroei (die veel vocht aan de bodem onttrekt) is de grond onder de boom vaak onbegroeid. Alleen in het vroege voorjaar heeft op Verwolde de bosanemoon nog een kans om te ontluiken.

3. Moerascipres (*Taxodium distichum*)

Het pad buigt naar links en na twintig meter staat links aan de waterkant een moerascipres. Oorspronkelijk is deze naaldboom afkomstig uit Noord-Amerika, waar hij groeit in moerassige gedeelten. In 1970 werd deze liefhebber van natte voeten daarom aan de waterkant geplant. De boom is nog te jong voor de kenmerkende verticale wortels die bovengronds

'Het Bijzondere Bomenpad' van huis Verwolde

groeien. Deze adem- of luchtwortels komen soms tot een meter boven het maaiveld. In Azië zijn de luchtwortels zeer populair en worden als curiositeit verkocht. De moerascipres kleurt in de herfstperiode binnen zes weken van groen naar dieprood, waarna de naalden in het geheel afvallen.

4. Suikeresoorn (*Acer saccharum*)

Het pad buigt na enige tijd naar rechts. Direct over de brug staat aan uw rechterhand een forse suikeresoorn. De meeste soorten bevatten suiker, hoewel doorgaans in kleine hoeveelheden. In Noord-Amerika, vooral in New England, wordt het sap van de suikeresoorn gewonnen ten behoeve van de ahornsiroop. Het blad van de esdoorn is in gestileerde vorm afgebeeld in de Canadese vlag. In de herfstperiode vallen esdoorns extra op door hun prachtige verkleuringen, van dieprood tot heldergeel. Deze esdoorn heeft een stamomvang van maar liefst vier meter. Een bijzonderheid bij deze boom is dat de stam 'gedraaid' is.

5. Tulpenboom (*Liriodendron tulipifera*)

We nemen het meest linker pad en gaan via het hekje richting de zuidtuin van huis Verwolde. Hier staan we voor een tulpenboom die oorspronkelijk afkomstig is uit het oosten en noorden van Amerika. De boom bloeit in juni met ogenschijnlijk onopvallende bloemen die vaak hoog boven in de boom hangen. Van dichtbij zijn het echter spectaculaire, bijna tropische bloemen. Een andere bijzonderheid is het blad. De naam van de boom verradt het al: de vorm van het blad lijkt precies op een kroonblad van een tulpe.

Blad van de tulpenboom

Via het bruggetje naar de suikeresoorn...

6. Judasbomen (*Cersis siliquastrum*)

Het eerste pad links richting het huis loopt met een boog naar rechts tot het bordes. Aan weerszijden staan twee judasbomen. Deze zijn vernoemd naar zijn oorsprongsgebied Judea en niet naar de discipel Judas Iscariot die zich volgens de legende hieraan verhangen zou hebben. De prachtige paars-roze bloemen (mei) zijn ongeveer twee centimeter groot. Enige jaren geleden zijn de bomen door Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen aangeplant ter vervanging van de judasbomen die sinds 1926 op dezelfde plaats hebben gestaan.

7. Trompetboom (*Catalpa bignonioides*)

Tien meter verderop zien we links tussen de rododendrons een trompetboom die omstreeks 1890 is aangeplant. Deze prachtige boom heeft niet alleen de grootste bladeren van alle in Europa voorkomende loofbomen, maar ook een prachtige bloeiwijze. In juni vormen zich talloze witte opstaande bloemen die een heerlijke geur verspreiden. Deze boom is enkele jaren geleden chirurgisch behandeld waarbij een aantal zware takken met ijzeren stangen aan de hoofdstam zijn verbonden. Hiermee wordt het inscheuren en afbreken van de takken voorkomen.

8. Lindeboom (*Tilia vulgaris*)

Bij het tweede pad gaat u links, daarna rechtdoor richting beukenhaag. Via het hekje loopt u onder de beukenhaag door. Hierna buigt het pad naar rechts. Na veertig meter staat aan de rechterzijde een marialinde. Deze heilige boom van de Germanen is beladen met historie en

Bloeiwijze van de trompetboom

legenden. In vroeger tijden werd onder lindebomen getrouwd en werd er recht gesproken. De geboorte van een koningskind werd vaak gevierd met het planten van een lindeboom. Iets verderop ziet u aan de rechterzijde achter het hekwerk een assortiment esdoorns (Acer). Aangeplant in het voorjaar van 2001.

9. Ginkgo biloba

Na ongeveer vijftig meter (enkele meters voor de familiegraven) ziet u aan de linkerkant een ginkgo biloba. De ginkgo was bekend van fossielen. Men dacht dat hij uitgestorven was, tot in 1730 in China een levend exemplaar werd gevonden. Ginkgo's komen ook nu nog voor in de directe nabijheid van tempels, bij kloosters in de bergen en in paleis- en tempeltuinen in China en Japan. Ze worden gekweekt om hun schoonheid en geneeskrachtige eigenschappen. De ginkgo kan dertig à veertig meter hoog en negen meter breed worden. En kan een stamomvang bereiken van ongeveer vier meter. De boom op Verwolde heeft dus nog een lange weg te gaan..... Een mooi en oud exemplaar kunt u vinden in de Hortus Botanicus te Amsterdam, maar de oudste van Europa staat in Utrecht. De ginkgo is een heel bijzondere is z'n soort, want de ginkgo is geen naaldboom maar ook geen loofboom. Hierdoor neemt de ginkgo een unieke positie in de plantenwereld in. De ginkgo is tweehuizig, dat betekent dat er mannelijke en vrou-

Wandelaar van 'Het Bijzondere Bomenpad'

welijke bloemen op verschillende bomen voorkomen.

10. Pinetum

Ongemerkt zijn we aangekomen in het pinetum, een verzamelnaam voor een assortiment naaldbomen en coniferen. Dit pinetum werd in circa 1926 aangelegd door de toenmalige bewoonster van huis Verwolde, Barones van der Borch - Voute. Zij had een grote belangstelling voor bomen en coniferen en nam op haar vele reizen zaden en stekjes mee voor de zuidtuin. We zien aan weerszijden van het wandelpad een grote diversiteit coniferen. Een groot aantal zijn tenminste zeventig à tachtig jaar oud. In verband met de ouderdom zijn de afgelopen jaren een aantal exemplaren vervangen door jongere coniferen. In het pinetum staan enkele bijzondere soorten zoals: watercypres (Metasequoia glyptostroboides), taxus of venijnboom (Taxus baccata), koreaanse den (Abies koreana), reuze zilverden (Abies grandis), weymouthden (Pinus strobus) en de atlasceder (Cedrus atlantica).

11. Douglas

(Pseudotsuga menziesii)

Via het pinetum komt u weer bij het bruggetje. Hier steekt u over en volgt het pad (recht door) met aan weerszijden de prachtige rododendron's (bloeiend in mei). Na negentig meter staan links en rechts twee hoge coniferen. De latijnse naam verwijst naar zijn ontdekker Archibald Menzies, een Engelse arts en botanicus, die de boom in 1792 ontdekte tijdens een tocht langs de westkust van Noord-Amerika. De gangbare naam is niet aan Menzies gegunt. De conifeer werd uiteindelijk genoemd naar David Douglas die het zaad van de boom in 1827 meenam naar Engeland.

12. Beuk

(Fagus sylvatica)

Na twintig meter wandelen staat aan de rechterzijde een beuk met een enorme 'scheur'. Deze scheur is het gevolg van een tak die enige jaren geleden tijdens een storm is afgebroken. Het is een geliefde plek voor verschillende vogelsoorten die er bescherming zoeken. Het 'dichtgroeien' van de scheur is een mooi voorbeeld van het bijzondere herstellingsvermogen van bomen.

13. Gewone vleugelnoot
(*Pterocarya fraxinifolia*)

Het pad buigt scherp af naar rechts. U volgt het pad met aan de linkerzijde de buitengracht van huis Verwolde. Na zeventig meter staat een liefhebber van een vochtige en zeer vruchtbare bodem. De vleugelnoot is oorspronkelijk afkomstig uit de Kaukasus. In de zomer hangen deze bomen vol met lange strengen nootjes van soms wel dertig centimeter lang. Elk nootje is voorzien van een lichtgroen vleugeltje. Het hout van deze soort is licht bruin, zacht en moeilijk te splijten. Vroeger werd het hout onder andere gebruikt voor de productie van lucifers en klompen.

Blad en bloeiwijze van de gewone vleugelnoot

14. Zomereik
(*Quercus robur*)

Even verderop zien we zowel links als rechts van het pad twee eiken die het ogenschijnlijk niet goed met elkaar kunnen vinden, want ze staan opvallend van elkaar afgebogen. De reden is dat de bomen een felle concurrentiestrijd met elkaar leveren voor het meeste licht. Geen van beide wil echter van wijken weten en het resultaat is dat ze beiden naar het licht toe buigen. Een bijzonder schouwspel!

15. Zakdoekjesboom
(*Davidia involucrata*)

Na ongeveer dertig meter wandelen ziet u vijftien meter van het pad (rechts) de ogenschijnlijk weinig bijzondere vaantjes- of zakdoekjesboom. Schijn bedriegt, want de boom bloeit uitbundig. De boom bezit grote merkwaardige witte bloemen (schutbladeren) die in mei, eerst geelgroen, en daarna elke dag witter worden. De bloemen hangen als witte lapjes tussen de bladeren. Na enkele weken vallen de schutbladen af en liggen ze als zakdoekjes op de bodem.

16. Haagbeuk
(*Carpinus betulus*)

Het pad buigt haaks af naar rechts. Na ongeveer dertig meter ziet u aan uw linkerhand een mooie haagbeuk die van onderuit de stam is vertakt.

17. Gewone plataan
(*Platanus acerifolia*)

Na veertig meter nemen we linksaf het grindpad richting de poort. De plataan die hier staat komt vanwege de ruime standplaats bijzonder goed tot z'n recht. De oude Grieken noemden deze boom platanos. Waarschijnlijk is dit afgeleid van het Griekse woord platys dat breed betekent en verwijst naar de zeer grote kroon. Kenmerkend voor de boom is dat de schors afschilferend is. Dit duidt niet op een slechte gezondheidstoestand, maar betekent dat de boom zijn schors aan het verversen is. De gewone plataan is zeer goed bestand tegen luchtvervuiling en is om die reden vier-rijen-dik aangeplant aan weerszijden van de Champs Elyées in Parijs. De duizenden kleine haartjes aan de onderzijde van het blad zorgen voor de noodzakelijke luchtfiltering. De plataan is ook zeer goed bestand tegen zout- en zeelucht. Vandaar dat de boom ook veel is aangeplant in de provincie Zeeland.

**We zijn nu aan het einde gekomen van
'Het Bijzondere Bomenpad'.
Wij hopen dat u ervan hebt genoten.**

**Huis Verwolde is
eigendom van Geldersch
Landschap & Kasteelen.**

**Postbus 7005
6801 HA Arnhem
tel. 026 - 355 25 55
fax. 026 - 445 20 80
www.glk.nl**

Geldersch Landschap & Kasteelen beheren natuurterreinen, kastelen en landgoederen. We willen de karakteristieke rijkdom van Gelderland behouden en beschermen zodat iedereen er nu en in de toekomst van kan genieten. De brede steun van donateurs, vrijwilligers, bedrijven, fondsen, overheid en de Nationale Postcodeloterij maakt het mogelijk dat wij ons werk kunnen doen.